

כתר התורה

ע"ש רבי יצחק אבוחצירא זצוק"ל

רבי יצחק יוסף שליט"א

בית ההוראה הארצי כתר תורה ע"פ פסקי מרן

פרשת במדבר תשפ"ד

העלון השבועי

מאמר השבוע

הרב אברהם רחמים

להיות אבא – להיות בבא!

אמרת חידוש תורה מעורר, בתוך אוטובוס ובו חמישים איש, בדרך לקברות הצדיקים- הרי שהולדת חמישים בכרס אחד. ואם חידוש זה נאמר באוטובוס מירושלים לבני-ברק או לחיפה הרי שהולדת שבעים בכרס אחד.

אתה בשמחת אירוסין בר מצוה או חתונה, ספרת סיפור על קידוש ה', עוררת יהודים בתשובה, הרי שהולדת כמה מאות בכרס אחד.

כן, כך אתה יכול להוליד בכל יום ובכל רגע. ואל תלחץ! לא נצרך לכך איזו דרשה עצומה של 'שבת הגדול' וכיוצא בה, אלא אפילו חיוק קטן ביותר כבר נותן לך את האבהות על הנשמות ששמעו ממך את החידוש. שכך מצינו במשנה באבות (פ"ו): "הלומד מחברו פרק אחד או הלכה אחת או פסוק אחד או דבור אחד אפילו אות אחת צריך לנהוג בו כבוד שכן מצינו בדוד מלך ישראל שלא למד מאחיתופל אלא שני דברים בלבד וקראו רבו אלופו ומיודעו שנאמר: 'ואתה אנוש כערכי אלופי ומיודעי...' והלא דברים קל וחומר. ומה דוד מלך ישראל שלא למד מאחיתופל אלא שני דברים בלבד קראו רבו אלופו ומיודעו הלומד מחברו פרק אחד או הלכה אחת או פסוק אחד או דבור אחד אפילו אות אחת על אחת כמה וכמה שצריך לנהוג בו כבוד."

כעת לשבת, להירגע, לאחוז בכיסא חזק ולהעמיד בקבוק מים קרים על יד, אנו עומדים לחדש כאן חידוש עצום יותר: האם פעם חלמת להיות 'בבא'? לברך ושזה יתקיים? כן. אזי כעת נלמד איך הופכים את החלום למציאות. כיצד מגיעים לדרגה עצומה שכזו!

הנה, כל מה שדברנו לעיל שאדם יכול להוליד על ידי חידוש תורה, במה דברים אמורים? שאמרת דבר-תורה זה, אפילו ליהודי שומר תורה ומצוות. דהיינו, הוא דתי חרדי, ולמרות זאת גם כאשר הוספת לו תורה אתה נחשב 'אבא שלו' הולדת אותו.

שהרי בני אהרן הכהן היו צדיקים וקדושים ולו רק מצד אביהם אהרן עצמו, ללא עזרתו של משה. אלא, שמשנה רבינו טרח והוסיף

המשך בעמ' 3

בזמן שהות עם ישראל במצרים כל אחת ואחת מנשות ישראל ילדה ששה בכרס אחד. וזאת דרשו חכמים מן הפסוק: "וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל - אֶפְרָיִם וְיִשָּׁשְׁכָר וְיִזְבֻּל וְיִדְרָבּוּ וְיִעֲזָבוּ וְיִמָּאד מָאד וְיִתְמָלָא הָאָרֶץ אִתָּם" ויש אומרים, שנים עשר. דכתיב: פרו - שנים, וישרצו - שנים, וירבו - שנים, ויעצמו - שנים, במאד מאד - שנים, ותמלא הארץ אותם - שנים, הרי י"ב. ואל תתמה. שהרי עקרב שהיא מן השרצים יולדת שבעים בפעם אחת. ע"כ.

כעת תגלית מדהימה. גם כהיום הזה, יש אפשרות לאדם להוליד כמות אדירה זו, בשעה אחת. ואף יותר מכמות זאת. ולא רק פעם בשנה, אלא בכל יום. ועוד יותר, אפילו כמה פעמים ביום. וכל זאת, באופן טבעי לחלוטין.

כן, הקשיבו, הקשיבו! מותר להתרגש. הנה בפרשה אנו קוראים פסוק נפלא: "וְאַלֶּה תוֹלְדֹת אֶהְרֹן וּמִשָּׁה, בְּיוֹם דִּבֶּר ה' אֶת מִשָּׁה בֶּהָר סִינַי." ופרש"י נאמר 'ואלה תולדות אהרן ומשה' ואינו מזכיר אלא בני אהרן כנאמר בפסוק לאחר מכן: "וְאַלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי אֶהְרֹן הַכֹּהֵן נָדָב וָאֶבְיָהוּא אֶלְעָזָר וְאַיִתָמָר". ועדיין נקראו 'תולדות משה' הייתכן?!

אלא הסוד הגדול הוא כך. לפי שלימד משה את בני אהרן תורה לכך נקראו על שמו 'ביום דבר ה' את משה בחר סיני'. ובגמרא אמרו בברור: "מלמד, שכל המלמד את בן-חברו תורה, מעלה עליו הכתוב כאלו ילדו!" (סנהדרין יט:) הבה נתבונן, אתה מלמד יהודי דעת, מלמדו מעט תורה המביאה לחיי העולם הבא - אתה נחשב אבא שלו!

נשכיל ונפנים: אדם יושב בשולחן שבת, אומר חידוש מעניין מתוך הפרשה, משפיע על נשמות השומעים, משנה את דרכם במעט מעט, אל דרך טובה וישרה, מעלה עליו הכתוב כאלו ילדו - הרי שהולדת ששה בכרס אחד.

להקדשת העלון לברכה הצלחה
ורפואה ולעילוי נשמת יקיריכם

היכנסו לאתר כתר תורה ketertora.co.il
ולחצו על הלינק לתרומה. וכתבו בקשתכם

לשאלות בהלכה חייגו

02-5408030

משעות הבוקר ועד 12:00 בלילה

שאלה

ברצוני לתרום פרוכת לבית הכנסת לעילוי נשמת אמי ולשם כך הזמנתי פרוכת למועדי השנה עם ציור של הסמלים של כל חג וחג כמו ארבעת המינים והנוכיה וכו', וכעת נאמר לי על ידי אחד המתפללים שאין לעשות ציורים על הפרוכת מאחר וזה נוגד את ההלכה, האם זה נכון?

תשובה

במסכת עבודה זרה מג. דרשין על הפסוק "לא תעשון אתי אלהי כסף ואלהי זהב לא תעשו לכם", לא תעשו כדמות שמשי המשמשים לפני במרום, שהם צורת שרפים ואופנים ומלאכים, וכן צורת ארבעה פנים של מרכבה יחידיו, אדם, אריה, שור, נשר. אולם פרוץ בולט של אדם אסור אפילו לבדו.

ונמצא דפרצוף של אריה שור ונשר אין איסור אם עושה כל אחד מהם לבדו. וכ"כ רוב הראשונים, וחלקו על הרמב"ן שסובר שהגמרא מדברת רק בשוקע אבל בבולט אסור אפילו פרוץ אריה או שור ונשר לבדו.

וכן פסק בשולחן ערוך יורה דעה סימן קמא סעיף ד וז"ל: אסור לצייר צורות שבמדור השכינה, כגון ארבעה פנים של המרכבה ביחד, שהם אדם שור אריה נשר. וכן צורת שרפים ואופנים ומלאכי השרת, וכן צורת אדם לבדו, כל אלו אסור לעשותם אפילו לנוי וליופי, ואפילו אם עשאו נכרי אסור להשהותם ולקיימם ברשותו, ע"כ.

נמצא דעת שולחן ערוך דפרצוף החיות כל אחד לבדו אין שום איסור, חוץ מפרצוף אדם שאסור אפילו לבדו.

והנה האור זרוע (ח"ד סימן רג) כתב, מעשה בקולוניא שציירו צורת אריות בחלונות של בית הכנסת והורה רבינו אליקים להסירן, שהרי נאמר לא תעשה לך פסל וכו',

ועוד, הרי כשמתפלל ושוחה בברכותיו כנגד הצורות האלה נראה כמי ששוחה לצורות ואיכא משום חשדא וכו' ולכן אסור לקיים צורות הללו בבית הכנסת עד כאן בשם רבינו אליקים.

והוסף על זה האור זרוע, וחזוני שבימי חרפי ראיתי שהיו מציירים בבית הכנסת עופות ואילנות, ודנתי שאסור לעשות כן, שהרי שנינו באבות (פרק ג משנה ז) המפסיק ממשנתו ואומר מה נאה אילן זה הרי זה כמתחייב בנפשו, הרי שמחמת שנותן ליבו לאילן יפה אינו מכין למשנתו ומפסיק, וכל שכן בתפילה שצריכה כוונה ביותר, שאינו יכול לכוין כשמסתכל בעופות ואילנות המציירים בכותל בית הכנסת. ע"כ.

נמצא שרבינו אליקים אסר אפי' בצורה אחת של אריה מחשש עבודה זרה, והאור זרוע הוסיף איסור על זה אפילו באילנות וכדומה מחשש שיגרום לציבור שלא יוכלו לכוין בתפילה.

ואף שהשולחן ערוך לא פסק כרבינו אליקים, ובבית יוסף דחה ראיותיו והביא להמרדכי בשם רבינו אפרים שהתיר בזה. אולם בתשובתו באבקת רוכל סימן סג כתב שבאמת ראוי לכל מי

המשן בעמ' 3

קבלן שיפוצים שקלקל

שאלה: ראובן גר בקומה אחרונה רוצה להרחיב את דירתו הן לכיוון מעלה והן לצד ויש מהשכנים שמתנגדים לה האם התנגדותם נכונה או לא

והאם יש הבדל בין בנין כמו "בבנייני הדן" שיש בהם רק ארבע דיירים [כאן בשכונה] או בבניינים גבוהים שיש בהם יותר דיירים כמו רוב השכונה.

תשובה: ראשית נושא זה מורכב ביותר ודרוש לדעת יותר פרטים בכדי לענות אבל אני חושב שכאן המקום לומר את מה שידוע לי בנושא מורכב זה.

כבר התריעו על זה גדולי זמנינו דעל פי רוב התנגדות השכנים לתוספת בנייה הוא מחמת צרות עין!! שכבר אמר גדול א' ששאלוהו לקנות בית במקום מסוים והשיב שאם אין שם תוספת בניה לא יקנה שם, ושהו נובע עפ"י רוב מחמת צרת עין של השכנים, והנה מצוי מאוד שאחד השכנים עושה תוספת בנייה כדין ויש מתנגדים לבנייה שהיא בעצם מותרת וזכותו לכך מצד ההלכה, אך השכנים מנצלים את חולשתו ורפיון כוחו שלא יבנה. יצוין ויודגש שבמקרים כאלו יש בהם גזילה והיזק!! מהטעם הפשוט אותו צר עין הוא מזיק מפני שלשכן שרוצה לבנות יש לו זכות לבנות בביתו או מחוצה לו והרי זה אחד מהשימושים המוקנים לו בדירתו והם שלו, וכשהשכן צר העין מונע בעדו מלבנות בתוך שלו הרי הוא מונע אותו מלהשתמש בדירתו ולמצות את זכותו ובעלותו, וכ"כ בזה בקובץ הישר והטוב (ח"ב ע"י"ש). קובץ זה נכתב ע"י גדולי הדיינים שבדור כגון הגר"נ גולדברג זצ"ל ויבדלו לחיים הגר"י

סילמן הגר"נ נוסבוים הגר"ש רוזנברג ועוד. קובץ ראשון יצא בשנת תשס"ו והלאה עד היום יצאו למעלה מ- 24 כרכים). וכתבו שם שבכל דירה ישנן זכויות של בניה כמו גם זכויות של אור, אויר, מרחב וכו', וזכותו של כל האדם לעמוד על זכויותיו כפי שורת הדין, אבל ישנה נטייה כי היות וסוף וסוף גם אני "שותף" בבנין הזה מותר לי ליצור מציאות על חשבון השכן החלש בעל הזכויות וכיוצא בזה, ויש משתמשים בכח הפוך כגון סחיטה, ואומרים לשכן הבונה או לקבלן אם לא תתן לי כסף עבור שתיתקתי אלשין עליך לרשויות ואותו צר עין מחפש דברים קטנים וסטיות קלות כדי לסחוט דרכם והוא עושה זאת בחושבו שרק הלשנה מעשית אסורה אבל איום מותר, וזה אינו נכון, הסחיטה בעצמה הינה מעשה נתעב ויש בה איסור גניבה ממש של הכסף שהשני נותן באונס, וכל פרוטה ופיצוי שהבונה או הקבלן משלמים מחוסר אונים או מפחד הלשנה הם גזל ביד השכן!! ולפעמים אין שום עבירה על החוק אלא שע"י הפניה לוועדה המחוזית וכדומה אף שידוע מראש שיפסיד שם אבל זה יעכב את הבונה ו/או את הקבלן תקופה ארוכה לפעמים שנה או יותר של עיכוב של בנייה, ועי"ז כדאי לקבלן או לשכן שרוצה לבנות להיסחט בכמה אלפי שקלים שלא יפסיד יותר.

ע"פ החוק בנין משותף שחלק מסוים כמו הגג שצמוד לדירה שמתחתיה והוא קנה מהקבלן וזה רשום על שמו בטאבו ורוצה לבנות עוד קומת גג אחוזי בנייה שייך לדירה שהגג הוצמד אליה ואין השכנים יכולים לעכבו לנצל את כל אחוזי הבניה לפי חלקו ברכוש המשותף. והנה בעיקר דין זה כבר דנו בספרי האחרונים אם יש לשכנים זכות עיכוב על ניצול אחוזי בניה ע"י חלק מהשכנים גם באופן זה שהבניה נעשית בשטח המוצמד לדירות מסוימות, ובאמת יש פוסקים שאומרים שכל המושג של אחוזי בניה אינו מוגדר כלל כרכוש השייך לכל השותפים באותו מגרש שהבנין נבנה עליו,

המשן מע' 1 - מאמר השבוע - הרב אברהם רחמים

ללמד תורה, ובזכות לימוד תורה זה נקראו בני אהרן תולדות משה - הוא ילד אותם.

אולם כעת, מה קורה כאשר אתה מלמד את בנו של עם הארץ תורה, אתה מלמד ילד של אדם שאינו שומר מצוות את אהבת ה' ויראתו. שימו לב! כאן כבר המחיר אחר, כאן יש 'תוספת במשכורת'. אתה מקבל 'בנוס' גדול!

לא רק שאתה נקרא 'אבא שלו', אלא אתה נהפך להיות כמו הקב"ה, כמו בורא עולם שנאמר עליו: 'הוא אמר ויהי, הוא ציווה ויעמוד'.

הנה, בגמרא ובמדרש נאמר כך: "כל המלמד תורה לעם הארץ אפי' הקב"ה גוזר גזירה - מבטלה! שנאמר: "וְאִם תּוֹצִיא יָקָר מְזוֹלָל פְּנֵי תְהִיָּה". (ירמיה טו יט). 'יקר' - זו תורה. שנאמר 'יקרה היא מפנינים וְכָל חִפְצֵיךָ לֹא יִשְׁווּ בָהּ'.

אומר הקב"ה: "אם תוציא את ה'יקר' - תורה, מזולל - מעם הארץ החי חיי זוללות, אזי 'כפי תהיה'. ולמה? הרי אילו לא היית מתערב 'ביום הלימודים' שלו, היה יוצא עם הארץ - זולל. וכעת בזכותך הוא מכיר במצוות הוא הולך בדרך ישרה הרי שאתה נעשה כמוני כמו שאני בראתי יש - מאין, כך גם אתה. בשל כך, אתה תקבל כוח לפעול בדיבור בדיוק כמוני, אני אגזור גזירה ואתה בכוחך לבטלה."

הבה נצא לדרך: "פְּרוּ וְרַבּוּ וּמָלְאוּ אֶת הָאָרֶץ וּבְרַשְׁתָּהּ - וְהִיִּיתָם פְּאֻלִּים!"

המשן מע' 2 - נשאלו בקו - הרב אלון בן שבת

שנגע ה' בלבו למחות בתוקף על זה, וכרבינו אליקים, ואף רבינו אפרים שהתיר נראה שזהו רק בדיעבד, אבל לכתחילה לצור צורות אלו בבית הכנסת מודה לאסור, שמתוך שמסתכלים בהם בשעת התפילה, אין מכוונים ליבם וכו'.

ובאבקה רובל עוד בסימן סו אף שנראה שסובר שאין בזה חשש ע"ז מכל מקום הביא תשובת הרמב"ם שאין להתפלל ולהשתחוות מול בגדים המצויירים אף על פי שאין הצורות בולטות.

נמצא דאף בצוירים שאין בהם חשש ע"ז עדיין יש לחוש שהם מבטלים הכוונה בתפילה וכמו שכתב האור זרוע לאסור אף באילנות ובאבקה רובל הנ"ל ע"פ תשובת הרמב"ם וכן הוא בבית יוסף אורח חיים סימן צ בשם תשובת הרמב"ם וכן פסק בשולחן ערוך שם סימן צ סעיף כג וז"ל: הבגדים המצויירים אע"פ שאינם בולטות אין נכון להתפלל כנגדם, ואם יקרה לו להתפלל כנגד או כותל מצוייר יעלים עיניו, וכתב הרמ"א, ולכן אסור גם כן לצייר צוירים בספרים שמתפללים בהם שלא תתבטל הכוונה.

וראה באורך למרן הרב עובדיה יוסף זצ"ל בשו"ת יחזקאל דעת חלק ג סי' סב שהאריך בבקאות להביא דברי הפוסקים ראשונים ואחרונים לאסור בזה. וע"ע יחזקאל דעת חלק ז סימן כד והליכות עולם חלק א אות ה.

וראיתי בהלכה ברורה סימן צ סעיף כג בעמוד ער שכתב דאפילו צוירים שאינם של דמויות חיות ועופות אסור לצייר וכו' ע"ש ומעמו נראה כפי שכתבתי על פי האור זרוע והרמב"ם.

והנה בספר אור לציון חלק ב עמוד סד סעיף יב כתב: מותר להתפלל כנגד פרוכת מצויירת, ואפילו אם אינו עוצם עיניו.

ובביאורים כתבו הטעם שכיון שרגיל לראות הפרוכת הרבה אין חשש שתתבטל כוונתו, ואף בתמונות שבביתו הדבר כן שבתמונות שרגיל בהן הרבה אין חשש שתתבטל כוונתו ורשאי להתפלל כנגדן, ובלבד שלא יהיו תמונות בעלי חיים או אדם.

אולם מרן ביביע אומר חלק ט סימן קח בהערות לספר אור לציון הערה מח כתב על זה בתוקף על פי דברי הרמב"ם הנ"ל שיש לחוש לביטול הכוונה ושלכן יש להעצים עיניו ולמה המחבר הזה (עורכי הספר אור לציון) לא חשש עכ"פ לדברי הזהר (ואתחנן דף רס) מאן דפקח עיניה בשעת דצלותא אקדים עליה מלאך המוות, וכד תפוק נפשיה לא יזכה להסתכל בנהירו דשכינתיה וכו'. וסיים מרן וז"ל: והחילוקים שכתב בביאורים אין להם שחר, ואינם אלא סברת הכרס שרא ליה מריה, ומיהו להתפלל מתוך הסדור שפיר דמי כמי שעוצם עיניו. ע"כ.

אלא שראיתי להפתחי תשובה ביו"ד סימן קמא ס"ק ז בשם הכנסת יחזקאל חאו"ח סימן יג שכתב בענין פרוכת שנשתמש כמה עינים לקודש ועליו צורות מצויירים בצבעונים, וקם חד ורועה להטיל מום מכח צורת חמה וכו' ובסוף דבריו כתב דאין לחוש משום ביטול תפילה כיון שהפרוכת היה בבית הכנסת זמן מה קודם, ודומה לכהן שיש בידו מום דאם דש בעירו מותר לישא כפיו, עכ"ד.

ולכאורה זאת סברתו של האור לציון דמאחר שהפרוכת כבר דשו בה רבים אין לחוש לביטול הכוונה, אולם נראה שעיקר קפידתו של מרן ביביע אומר היא על מה שכתב שאינו צריך לעצום עיניו, דעד כאן לא היקל הכנסת יחזקאל אלא שאין להסירה מבית הכנסת, אבל לעולם יש לומר שעל המתפלל כנגדה יש לו לעצום עיניו, ויתירה מזאת הביא להזהר שיש לעצום עיניו בשעת התפילה אפילו שאינו עומד כנגד צוירים כלל.

וראיתי בשו"ת בית דוד הספרדי יו"ד סימן ה בעובדא שעשו שני אריות מוזהבים למעלה מארון הקודש וציוה להסירם ועשו במקומם שני אילנות מוזהבים ע"ש וצ"ב אמאי לא חשש לביטול הכוונה, וכמו שכתב האור זרוע לאסור אף באילנות, (וראה פסקי תשובות סימן צ הערה 299)

ומרן הראש"ל הרב יצחק יוסף שליט"א בספר ילקוט יוסף סימן צ סעיף מז כתב שמותר לתת סמל "מגן דוד" מעל ארון הקודש וכן לארוג צורת שני לוחות הברית על הפרוכת, וע"ש בהערה שהביא המקור לסמל מגן דוד ע"פ הקבלה.

ולכאורה מדוע אין לחוש לביטול הכוונה, וצריך לומר דמה שיש לחוש לביטול הכוונה זה דווקא בצוירים ששייך בהם התבוננות כדמויות או אפילו אילנות וכדומה שעשויים במעשה אומן ואין דומה ציור זה לציור אחר והרואה נמשך אחריהם, אבל דברים שהם סמליים בעלמא ומראיהם בכל המקומות אחד הוא, ואין הרואה נמשך להתבונן בהם כלל, אין שייך לחוש לביטול הכוונה.

ואכן ברוב ככל הפרוכות יש מציינים מימין ומשמאל כמין שני עמודי שיש ומעליהם כמין כתר תורה, וכן יש פרוכות לרוב שמצוייר עליהם חנוכייה ואין פוצה פה ומוכרחים לומר מאחר והם סמלים בעלמא ואין נמשכים אחריהם כלל, אין לחוש לביטול הכוונה.

ואם כן הוא הדין פרוכת שמצוייר עליה סמלים של כל חג וחג והם סמלים בעלמא כמו ארבעת המינים וחנוכייה וכדומה אין לחוש בזה לביטול הכוונה ושפיר דמי לעשותה, ועל כל פנים על המתפלל יש לו תמיד להעצים עיניו או להסתכל בסיפור וכדברי הזהר הנ"ל.

בברכה

אלון בן שבת

מטרות העמידה

קמחא
דפסחא

לימוד
שירת
הבקשות
לילדים

בית
הוראה

לימוד
טעמי
המקרא

כולל
אברכים

ואין הכי נמי שמתחילה כשמנצלים את השטח המשותף ע"י בניית מבנה על אותו שטח בהכרח שצריך להתחלק בין כל השותפים השייכים לאותו מגרש וכל אחד יקבל כפי חלקו שיש לו באותו שטח, אמנם לאחר שכבר נתחלק השטח בין כל השותפים ונתווסף עתה עוד אפשרות לנצל את המבנה ע"י תוספת בניה וכדו' אם הניצול הוא רק על הגג השייך רק לדיירים העליונים אפשר שבאמת כל זכות זה הוא רק לאותו שיש לו האפשרות באותו ניצול, וכן כתבו בקובץ הישר והטוב (חלק א') והוסיפו שם ועוד נראה דאפי' אם נאמר שאחוזי הבניה המתווספים אכן שייך לכל הדיירים מ"מ אם הוא באופן שאין שום אפשרות אחרת לניצול אחוזי הבניה וכגון ע"י הרחבת הדירות התחתונות וכדו' אלא ע"י תוספת בניה על הגג נראה שאין בעלי הדירות התחתונות יכולים לעכב בזה, דבאופן זה י"ל דכיון דהוספת אפשרות השימוש אינו אלא באותו חלק השייך רק לחלק מהדיירים, א"כ נמצא דדבר זה מוגדר כשימוש של אותם הדיירים שבידם לנצל אותה אפשרות והרי הם אין מנצלים השימוש של שאר השכנים רק חלקם, ובכגון זה לכאורה אין שום זכות לאחרים למנוע מבעלי הגג מלהשתמש בחלק השייך להם, וכ"ש אם הוא באופן שיש אפשרות גם לבעלי הדירות התחתונות להוסיף על חלקם על אף שהדיירים העליונים יוסיפו מבנה על הגג פשוט דאין שום סיבה למנוע מבעלי הדירות העליונות מלהוסיף בניה על הגג.

וכן ראיתי כעת בחוק מקרקעי תשכ"ט תיקון אחרון שכתבו "שם הוצמד חלק מסויים מהרכוש המשותף לדירה פלונית לא יחולו עליו הוראות פרק זה בנוגע לרכוש המשותף ודינו לכל דבר כדין הדירה שאליה הוצמד" זאת אומרת שהדייר העליון מקבל את הגג עם כל הזכויות והאפשרויות שיהא בידו לנצל את הגג בכל אופני ניצולו, ואם כן הוא הרי פשוט דאין ביד הדיירים בקומות מתחתונות שום זכות למנוע ממנו לנצל אותה אפשרות ע"י תוספת בניה על הגג, וגם אם רק ספק אם הכוונה כן כיון שעפ"י דין הגמ' וההלכה ופסק השו"ע חו"מ סי' קס"ד שזכות הגג שייך רק לבעל העליה א"כ חזרנו לדין תורה ואין לאחרים שום זכות למנוע ממנו, ובפרט דגם החוק לא מנע ממנו וקיבל אישור בניה מהרשויות המוסמכות, ובעיקר השאלה אם יכולים למנוע את התוספת בניה כיון שזה יגרם הוספת דיירים בבנין הרי זה כאילו מרבים עליהם את הדרך בחדר המדרגות, וכמובאר בשו"ע ריש סי' קנ"ד דיש בטענה זו כדי למנוע אחד מהשכנים שלא לפתוח בית נוסף לאותה חצר. יצויין שבזמנינו נהגו הרבה דינים ופוסקים לבטל התנגדות זו, וביותר בבנין רב דיירים ורב קומות דבלא"ה יש דיירים רבים ותוספת זאת בטל במיעוטו, ומ"מ בבנין של בנייני הדו שיש רק 4 דיירים שהתוספת זאת תכפיל את דיירי הבנין יש לכאורה צדק בטענת השכנים ויש לבקש מהם רשות ולהשוות אותם אם יש להם טענות צודקות.

שור המאה ה-19

הרב יוסף חיים בן שבת

חכם בכור מיוחס רפאל

בהמשך לשבוע שעבר בו עסקנו ברבי יוסף מיוחס. השבוע נמשיך לעסוק במשפחת "מיוחס". ונסיף עוד כמה פרטים בענין בע"ה. הראשון לציון חכם בכור מיוחס רפאל נולד לאמו רחל ולאביו שמואל בשנת תנ"ה (1695) בירושלים. וכשהיה בן שלוש. נפטר אביו בגיל כא' שנים. ואימו נשאה לאחמ"כ לרבי טוביה הרופא. מחבתי"ם המרתק 'מעשה טוביה'. (ספר המכיל רפואות ומדעים, מתמטיקה וגוף האדם ועוד בסגנון מרתק. ע"כ) ואת אשר עבר עליו במסעו מתאר רבינו בפרוטרוט "במגילת הנס" למשפחת מיוחס. ונביא מעשה מחמגילה הזאת לקמן.

וכאן המקום לעשות סדר, כי בספרי הפוסקים יש ומופיע השם 'מיוחס' כשם פרטי, ומאידך כל בני משפחתו המורחבת גם הם מכונים מיוחס. ועוד, לפעמים הוא מופיע בכינוי "בכר שמואל" ולעיתים בכ"ר שמואל מה פשר הדבר, והאם זהו שם פרטי או ראשי תיבות? ועוד, שפעמים הוא מוזכר בשם "בכור". ובכך, האמת היא כפי שראיתי, שבלידתו נקרא גם בשם "מיוחס" בתור שם פרטי, בנוסף לכינוי "בכור" כפי שהיה נהוג אז כסגולה לשמירה. לימים חלה והוסיפו לו את השם "רפאל" ומיני אז השתקע מעט השם הפרטי מיוחס. אמנם כיון ששמו היה גם "בכור" לקח רבינו כינוי זה והשתמש בו בהשמטת האות ו' לכבוד אביו רבי שמואל והיה חותם רפאל מיוחס בכ"ר (בן כבוד רבי) שמואל ולכן לעיתים השמיט את ה"ר"ת וחתם "בכר". ע"כ.

ספריו: 'פרי אדמה' על הרמב"ם. 'מזבח אדמה' על השולחן ערוך. 'מנחת ביכורים' על התלמוד.

ומעשה שהיה, שבהגיעו לקושטא החיש פעמיו אל גדול הדור רבינו יהודה רוזאנים בעל משנה למלך, והוא קבל את פני רבינו בכבוד ובהדר. כששמע המשנה למלך את מטרת בואו ועלילותיו של יוסף פחה, שלח לקרוא לשר היהודי סניור ג'לבי זונאנה וביקש ממנו להכנס בעובי הקורה. הגביר הזמין את רבינו ללון בביתו, בהבטיחו כי למחרת היום יודרו לשלם בבקשתו. עלה רבינו על יצועו, והנה הוא חולם שסכנת מנפת מוות תיפול באותו לילה על יושבי הבית. חיש קם והעיר את הגביר ובני ביתו, וצויה עליהם לנזם מהבית ללא שהות. הבוקר אור והאנשים שלחו לבדוק את אשר אירע בבית, ומצאו כי בזכות רבינו נתנו להם חייהם במתנה, שכן כדבריו כך היה ואות על זה כי נמצאה שם אשה אחת זקנה ללא רוח חיים. מאורע זה עשה רושם כביר על גבירי קושטא, והם נתרמו לסייע בעד רבינו ובעד יושבי עיר הקודש. הגדיל לעשות הגביר זונאנה שהטיל לכיסו של רבינו מלא חפנים מאוצרותיו עבור עניי ירושלים, והלך לדבר על לב הסולטאן להעביר את המושל מתפקידו, ובחסדי ה' מאמציו עשו פרי והפחה סולק ממשרתו.

עתה שם רבינו פעמיו לעיר הקודש. בדרכו חזרה עבר דרך מצרים שם התוועד עם הגאון רבי אברהם הלוי בעל גינת ורדים, פלפל עמו בחכמה והיו דבריהם ערבים האחד על רעהו. אך יצוא יצא את העיר להמשיך בדרכו, ויתנפלו עליו תשעה שודדים, הרגו את המורו ושללו את כל כספו, ולא השאירו לו בלתי אם גזויותו והחלוק שעליו עם המלית-קטן. אך גם בזה לא נחה דעתם והכוונו נמרצות עד זוב דם. אלא שכאשר הניף אחד מהם את חרבו על צווארו של רבינו להורגו, נעשה בשרו כאבן-שיש ונשברה החרב. יתר השודדים לא שתו ליבם לנס שמתרחש לנגד עיניהם והחלו לנסות גם הם לפגוע בו, ובזה אחר זה הפכו כל חרבותיהם קש נידף בפני צווארו. תשע פעמים מתחולל הנס והם בשלהם, עד שהשכילו להבין כי יש דברים בגו והניחוהו לנפשו.

לאחר שהתרחקו ממנו כשני מיל החל לתקוף אותם פחד וחלחלה בלתי נשלטים, וכל עוד רוחם במ חזרו אליו ואמרו לו כי "נודעונו גופם ורמ"ח אבריהם ושם"ה נידיהם ולא יכלו לילך לא לפנים ולא לאחור כי נפל פחד גדול עליהם, ומיד נתייעצו לב יחדיו ויאמרו איש לרעהו: נשיבה להיהודי את נכסיו וכל אשר לו מחוט ועד שרוך נעל, אולי יחננו ה' וימחול לנו על כי חטאנו בכפלים לכן פנו אליו וביקשוהו מחול לנו, והרי שלך לפניך, ולא נותר כל מאומה בדיניו מאשר לקחנו ממך תחת כל השמים" (ו"ל רבינו במגילת הנס הנז').

לזכר מאורע זה, גמר בדעתו לערוך יום הודאה קבוע לו ולזרעו אחריו ביום בו אירע הנס, יום ט"ז אדר. במשך שנים רבות היו עורכים בני משפחת מיוחס מעין יום פורים, ובו קראו את מגילת הנס שכתב רבינו וערכו משתה ושמחה, ונקרא בפיהם "פורים די לוס מיוחס" (=פורים של משפחת מיוחס).

רבינו נפטר ביום כ"ב אב תקל"א (1771) ונקבר בירושלים. מרן החיד"א ספד לו.